

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องอย่างหนึ่ง ที่ช่วยให้มนุษย์มีความเจริญงอกงาม ปรับตัวได้ ดำเนินชีวิตดี และมีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ มนุษย์เรียนรู้ได้ คิดได้ ทำได้ และแก้ปัญหาได้ เพราะมนุษย์ได้รับการศึกษา (สุมน อมรวิวัฒน์, 2527: 3) การศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าไปในทางที่พึงประสงค์ ซึ่งนอกจากจะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เพียงพอในการประกอบอาชีพได้แล้ว การศึกษาจะต้องเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนหรือมนุษย์ เพื่อให้สามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีของชาติอีกด้วย

แต่สภาพการณ์ในปัจจุบัน สิ่งแวดล้อมในสังคมและสื่อมวลชนมีส่วนโน้มน้าวเยาวชนให้ได้รับประสบการณ์ในทางที่ขัดต่อศีลธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรมอันดีงามเป็นอย่างมาก ทั้งนี้สืบเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ภาวะของเศรษฐกิจ และความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้คนจำนวนหนึ่งปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงไม่ได้ บางคนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนมีพัฒนาการทางจิตใจเบี่ยงเบนไปในทางไม่พึงประสงค์ ประชาชนขาดระเบียบวินัยมากขึ้น ซึ่งถ้าปล่อยเหตุการณ์เป็นเช่นนี้เรื่อยไป เยาวชนก็จะเคยชินต่อการประพฤติผิดศีลธรรมและกฎหมาย ย่อมมีผลเสียหายต่อประเทศชาติ วิธีการหนึ่งที่สามารถแก้ไขได้คือ การปลูกฝังลักษณะนิสัย คุณธรรม และจริยธรรมที่ดีให้แก่เยาวชน ตั้งแต่เริ่มเรียน สถานศึกษาควรทำหน้าที่อบรมปลูกฝังลักษณะนิสัย หรือคุณธรรมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนอย่างจริงจัง ทั้งนี้ด้วยการให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนจริยศึกษาให้มากขึ้น

ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็กเรียนนั้น สุมน อมรวิวัฒน์ (2526: 59) กล่าวว่า

การปลูกฝังคุณงามความดีไว้ในจิตวิญญาณของมนุษย์ ต้องใช้วิธีการอบรมทั้งทางตรงและทางอ้อม และต้องได้เริ่มปฏิบัติตั้งแต่เด็กเริ่มรู้ความ ยิ่งในระดับปฐมวัยศึกษาและระดับ

ประถมศึกษาค้นคว้าแล้ว หากครูได้สร้างเสริมลักษณะนิสัยกันอย่างจริงจัง สม่าเสมอ เด็กไทยของเราก็จะมีทัศนคติต่อตนเอง และสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องคุณธรรม คุณงามความดีจะหยั่งรากลึกกลงในจิตใจของเขาจนยากจะถูกสั่นคลอนเมื่อเติบโตเข้าสู่วัยรุ่น

ในการสอนจริยศึกษาโดยตรง ครูควรต้องจัดกิจกรรมทั้งที่เป็นกิจกรรมหลักและกิจกรรมเสริมให้นักเรียนมีมีโนทัศน์ เจตคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้อง เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน การอบรม 5 นาทีเวลาเช้า หรือการให้นักเรียนสอนกันเอง เป็นการสอนจริยศึกษาที่ทำให้ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติอย่างเคร่งครัดแต่ไม่เคร่งเครียด สำหรับการสอนจริยศึกษาโดยทางอ้อม ได้แก่ การจัดกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี และกิจกรรมสร้างนิสัยอื่น ๆ เช่น กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน กิจกรรมสังคมประชาธิปไตย กิจกรรมกีฬาและสันทนาการ ฯลฯ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่สร้างนิสัยและจริยธรรมที่ฝังแน่นแก่นักเรียนทั้งสิ้น (สุนทร อมรวิวัฒน์ 2526: 58-59)

โดยที่กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย ประพฤติปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงาม มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้จักเสียสละและบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2528: 7) กิจกรรมลูกเสือจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่ออนาคตของประเทศชาติเป็นอันมาก และอาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมลูกเสือเป็นวิชาจริยศึกษาภาคปฏิบัติ ที่มุ่งฝึกเยาวชนให้มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม

กิจกรรมลูกเสือจึงได้เข้ามามีบทบาทในการเรียนการสอน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2454 เป็นต้นมา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงตั้งกองลูกเสือกองแรกขึ้นที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง (โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยในปัจจุบัน) เพื่อเป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนอื่น ๆ และยังได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้งกองลูกเสือตามโรงเรียนต่าง ๆ มากขึ้น จึงทำให้กิจการลูกเสือแพร่หลายไปสู่โรงเรียนต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว (สมรรถไชย ศรีภักดิ์ 2521: 5) ด้วยเหตุนี้กิจการลูกเสือจึงเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประถมศึกษา กล่าวคือเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2480 หรือเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2491 และเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503 ซึ่งระบุไว้ว่าโรงเรียนต้องจัดให้มีกิจกรรมลูกเสือ อนุชาชาด หรือกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ นอกเวลาเรียนที่กำหนดไว้อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง (กระทรวงศึกษาธิการ 2508: 3,

ผู้สืบทอด อนุทิน 2525: 362) และเมื่อประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้แบ่งโครงสร้างเนื้อหาวิชาเป็นกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ กิจกรรมลูกเสือได้ถูกจัดให้เป็นกิจกรรมบังคับเลือกในกิจกรรมสร้างนิสัย ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่โรงเรียนจะสามารถเลือกสอนได้ โดยให้มีกิจกรรมภาคปฏิบัติให้มาก หรือถ้าโรงเรียนใดไม่พร้อมที่จะสอนกิจกรรมลูกเสือจะเลือกกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีอยู่ในคู่มือปฏิบัติกิจกรรมสร้างนิสัยระดับประถมศึกษาของกรมวิชาการก็ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2524: 701)

จากการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ทำให้การเรียนการสอนลูกเสือเป็นเพียงกิจกรรมบังคับเลือกที่โรงเรียนจะเลือกสอนก็ได้ในกิจกรรมสร้างนิสัย หรือถ้าโรงเรียนใดไม่พร้อมที่จะสอนกิจกรรมลูกเสือจะเลือกสอนกิจกรรมสร้างนิสัยอื่น ๆ ก็ได้ตัวเอง ทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรกิจกรรมลูกเสือเห็นว่าการจัดกิจกรรมลูกเสือเป็นเพียงกิจกรรมสร้างนิสัย ซึ่งเป็นกิจกรรมบังคับเลือกในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในหลักสูตรประถมศึกษาที่เน้นการสอนภาคปฏิบัติ นั้น จะทำให้เยาวชนของชาติได้ประโยชน์และบังเกิดผลดีไม่เต็มที่ น่าจะมีการเพิ่มวิชาลูกเสือที่เน้นการสอนเฉพาะภาควิชาการ หรือทฤษฎี บรรจุเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรประถมศึกษา ด้วยการยังคงให้มีการสอนกิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมบังคับเลือกควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นระบบและสามารถฝึกอบรมเยาวชนได้อย่างทั่วถึงยิ่งขึ้น (กรมวิชาการ 2526: 1-6, ประโมทย์ ไชยกิจ 2526: 2-3) กระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญและเห็นว่าวิชาลูกเสือจะสามารถสร้างเสริมเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศได้เป็นอย่างดี จึงประกาศใช้หลักสูตรวิชาลูกเสือเป็นวิชาบังคับในระดับประถมศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม 2527 โดยกำหนดให้สอนในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และให้ใช้คาบเวลาเรียนร้อยละ 50 ของกิจกรรมสร้างนิสัย โดยให้เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2528 ทุกชั้น (กรมพลศึกษา 2529: 4) และเวลาเรียนของกิจกรรมสร้างนิสัยซึ่งเหลืออยู่ร้อยละ 50 ให้เลือกเรียนกิจกรรมสร้างนิสัยอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับคาบเวลา หรือจะเลือกเรียนกิจกรรมลูกเสือตามที่เคยเรียนอยู่เดิมก็ได้ (กรมพลศึกษา 2528: 4)

จากการประกาศใช้หลักสูตรวิชาลูกเสือระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2528 เป็นวิชาบังคับในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กองลูกเสือ กรมพลศึกษาและกรมวิชาการได้ร่วมกันเร่งดำเนินการจัดทำหลักสูตรวิชาลูกเสือขึ้น เพื่อให้โรงเรียนต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนให้ทันในปีการศึกษา 2528 (กรมพลศึกษา (อัครสำเนา): 10-11)

การจัดการเรียนการสอนวิชาลูกเสือตามแนวทางของหลักสูตรวิชาลูกเสือระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2528 จะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบุคคลหลายฝ่าย ที่จะนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สังค อูทรานันท์ (2527: 260) ได้กล่าวถึงความสำคัญของ การใช้หลักสูตรว่า "การทำงานเกี่ยวกับหลักสูตร จะถือว่าขั้นตอนของการใช้หลักสูตรเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร" โดยเฉพาะครูและผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังที่สุจริต เพียรชอบ (2523: 25-26) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครูผู้สอนในการนำเอาหลักสูตรไปใช้ให้สัมฤทธิ์ผลว่า "...ในแง่ของการนำเอาหลักสูตรไปใช้ครูผู้สอนเป็นผู้ทำให้หลักสูตรบังเกิดผล แม้หลักสูตรจะดีเลิศปานใด หากครูผู้สอนไม่เข้าใจจุดมุ่งหมาย แนวความคิดและเนื้อหาในหลักสูตรอย่างถ่องแท้แล้ว หลักสูตรไม่มีวันบรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน..." และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2523: 184) ได้กล่าวถึงผู้บริหารในการใช้หลักสูตรไว้ว่า "ครูใหญ่เป็นผู้มีบทบาทมากเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร จะต้องทำการศึกษาหลักสูตรให้ชัดเจน เพื่อจะได้วางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เช่น การจัดครูเข้าสอน การเตรียมวางแผนงานเพื่อการใช้หลักสูตร การจัดบริการวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียน เป็นต้น"

จากการที่หลักสูตรวิชาลูกเสือ พุทธศักราช 2528 เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นอย่างเร่งด่วน มีเวลาในการจัดทำน้อย เพื่อให้ทันใช้ในปีการศึกษา 2528 และมีได้มีการนำไปทดลองใช้มาก่อน ย่อมไม่มีโอกาสที่จะทราบข้อบกพร่อง และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ถึงแม้ว่าจะใช้หลักสูตรเป็นเวลา กว่า 3 ปีแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่มีการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างจริงจัง เพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น จากการวิจัยของ ปภัสวดี วรกิตติ (2518: 9) พบว่าการประกาศใช้หลักสูตรอย่างกระทันหันทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ผู้บริหารและครูไม่ได้เข้ารับการอบรมอย่างทั่วถึง ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น สถานที่ไม่เพียงพอ และโรงเรียนได้รับเอกสารหลักสูตรล่าช้า และไม่เพียงพอกับความต้องการ

สุชาติ วงศ์สุวรรณ (2529: 23) ได้กล่าวถึง ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาลูกเสือไว้ว่า "การกำหนดให้ลูกเสือเป็นกิจกรรมบังคับสำหรับนักเรียนทุกคนในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยของหลักสูตรประถมศึกษา...ว่าเป็นปัญหาอย่างยิ่งสำหรับการปฏิบัติของครูและโรงเรียน สิ่งเหล่านี้มิได้เป็นปัญหาแต่เพียงว่าครู โรงเรียนจะต้องเสียเวลาศึกษาทำความเข้าใจเพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามคำสั่งเท่านั้น หากแต่ยังมีผลกระทบกระเทือนไปถึงการจัดการเรียนการสอน การวัดผล

ประเมินผล และรวมไปถึงการจบหลักสูตรของนักเรียนด้วย"

ในส่วนของการนำหลักสูตรวิชาลูกเสือไปใช้นั้นยังไม่มีผู้ใดศึกษาและวิจัยไว้ก่อนเลย จึงทำให้ไม่ทราบว่าหลักสูตรมีข้อดีและข้อบกพร่องอะไรบ้าง มีส่วนไหนที่น่าจะปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเมื่อพิจารณาถึงการจัดการเรียนการสอนวิชาลูกเสือ ตามหลักสูตรวิชาลูกเสือระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2528 หรือการนำเอาหลักสูตรวิชานี้ไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ซึ่งผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาพบว่า การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี (2529: 110-111) ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ในส่วนของกิจกรรมสร้างนิสัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาลูกเสือ มีปัญหาอยู่หลายประการคือ

1. โรงเรียนเป็นจำนวนมาก จะสอนวิชาลูกเสือและจัดกิจกรรมลูกเสือเป็นวิชาเดียวกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามที่หลักสูตรต้องการ และจะสอนรวมกันทั้ง 6 ชั้น ซึ่งตามหลักสูตรจะจัดวัตถุประสงค์และเนื้อหาต่อเนื่องกันไป
2. ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนจำนวนมากไม่เข้าใจวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาลูกเสือ เนื่องจากไม่เคยผ่านการอบรม ทำให้ไม่เข้าใจในหลักสูตรอย่างเพียงพอ
3. โรงเรียนไม่มีการจัดทำกำหนดการสอน และแผนการสอนย่อยวิชาลูกเสือ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องของการปฏิบัติ
4. การวัดผลและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในสมุด ป.02 และการวัดผลปลายภาคเรียน ปลายปี โรงเรียนส่วนมากจะวัดแต่ภาคปฏิบัติอย่างเดียว
5. โรงเรียนไม่ค่อยเห็นความสำคัญของวิชาลูกเสือ ซึ่งบางโรงเรียนจะไม่จัดการสอนเลย เพราะคิดว่าจุดประสงค์ส่วนใหญ่จะซ้ำซ้อนกับวิชาและกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ อยู่แล้ว

ประกอบกับจังหวัดปทุมธานี เป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร สภาพส่วนหนึ่งในหลายอำเภอของจังหวัด ได้เปลี่ยนแปลงเป็นเมืองบริวารของกรุงเทพมหานคร เช่น อำเภอลำลูกกา อำเภอธัญบุรี อำเภอคลองหลวง อำเภอเมืองปทุมธานี แต่สภาพอีกส่วนหนึ่งยังคงสภาพเป็นชนบทอยู่ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เช่น ผลจากการขยายเมือง ทำให้มีหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นในหลายอำเภอ เป็นที่ตั้งของอุตสาหกรรมหลายชนิด มีการเปลี่ยนสภาพจากการทำนาเป็นทำสวนส้ม ในด้านของการศึกษา เป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาถึง 6 แห่ง คือ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ปทุมธานี มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต วิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพ และสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT)

นอกจากนี้จังหวัดปทุมธานี ยังกำหนดให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งเปลี่ยนสภาพจากการทำนาเช่าเป็น คนที่มีสิทธิในที่ทำกิน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าโดยทั่วไปแล้ว การเปลี่ยนแปลงสภาพส่วนหนึ่ง จากสังคมชนบทเป็นสังคมเมืองมีผลต่อจริยธรรมของคนในชุมชน มีผลต่อการเสริมสร้างลักษณะนิสัย ที่ดีต่อการเป็นพลเมืองของชาติ ซึ่งวิชาลูกเสือเป็นวิชาจริยศึกษาภาคปฏิบัติ ที่จะสามารถช่วยปรับปรุงเมืองที่มีลักษณะเป็นนครหลวงมากขึ้น ช่วยปรับปรุงคนในชุมชนให้มีระเบียบวินัย มีจริยธรรม ที่ดี อันเป็นพื้นฐานที่ดีงามของพลเมืองของชาติ ทำให้ผู้วิจัยคิดว่าการที่จะนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้ เพื่อให้ตอบสนองต่อสภาพสังคมนั้นจะทำได้เพียงใด ผู้วิจัยจึงศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรวิชาลูกเสือ ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2528 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนแค่ไหน มีสภาพการปฏิบัติ และปัญหาอุปสรรคในการใช้หลักสูตรอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานีในการนิเทศติดตามผลและปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองต่อชุมชนและสังคมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรวิชาลูกเสือระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2528 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้หลักสูตรวิชาลูกเสือระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2528 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการใช้หลักสูตร และปัญหาในการใช้หลักสูตร วิชาลูกเสือระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2528 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้วยการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่อไปนี้

- 1.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
 - 1.1.1 นโยบายในการใช้หลักสูตร
 - 1.1.2 การจัดทำกำหนดการสอน และบันทึกการสอน
 - 1.1.3 การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร
- 1.2 การจัดปัจจัย และสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร

- 1.2.1 การเตรียมบุคลากร
- 1.2.2 การบริหารและบริการหลักสูตรในด้าน
 - การจัดครูเข้าสอน
 - การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร
 - การจัดอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก
- 1.2.3 การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร
- 1.3 การจัดการเรียนการสอน
 - 1.3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 1.3.2 การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน
 - 1.3.3 เทคนิคและวิธีสอน
 - 1.3.4 การวัดและประเมินผลการเรียน

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรในการประเมินศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน วิชาลูกเสือประจำปีการศึกษา 2531 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกศึกษาตามขนาดของโรงเรียนเป็น 4 ขนาดคือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และขนาดเล็กมาก ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยครอบคลุมโรงเรียนทุกขนาด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อมูลแก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ได้วางแผนส่งเสริมและปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาลูกเสือระดับประถมศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นข้อมูลให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จัดดำเนินการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรวิชาลูกเสือระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2528 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เป็นข้อมูลให้หน่วยงานในการพัฒนาหลักสูตร พิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพการใช้หลักสูตร หมายถึง สภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในลักษณะการปฏิบัติ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อ

การใช้หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนของครู

ปัญหาการใช้หลักสูตร หมายถึง สภาพการณ์ที่เป็นปัญหาหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในการดำเนินการใช้หลักสูตร

หลักสูตรวิชาลูกเสือ หมายถึง หลักสูตรวิชาลูกเสือระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2528 ที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2527 ให้วิชาลูกเสือเป็นวิชาบังคับเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยเริ่มใช้ในปีการศึกษา 2528 ทุกชั้นเรียน

ผู้บริหาร หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ครู หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่สอนวิชาลูกเสือ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 720 คนขึ้นไป

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 360-719 คน

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-359 คน

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมาก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน

นโยบายในการใช้หลักสูตร หมายถึง แนวปฏิบัติของโรงเรียนในการใช้หลักสูตรวิชาลูกเสือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรวิชาลูกเสือ รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรวิชาลูกเสือระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2528 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี มีลำดับขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษา

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวน 178 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่จำนวน 8 โรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางจำนวน 28 โรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจำนวน 118 โรงเรียน และโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมากจำนวน 24 โรงเรียน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 178 คน ครูผู้สอนวิชาลูกเสือจำนวน 1,186 คน รวมเป็นประชากรผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 1,364 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างประชากร

1.2.1 คำนวณกลุ่มตัวอย่างประชากรโรงเรียนจากสูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane 1973: 725) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน 123 โรงเรียน เทียบสัดส่วนหากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนแต่ละขนาดได้ดังนี้

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่	6	โรงเรียน
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง	19	โรงเรียน
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก	81	โรงเรียน
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมาก	17	โรงเรียน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างประชากรผู้บริหารโรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรผู้บริหาร 123 คน

1.2.3 กลุ่มตัวอย่างประชากรครูผู้สอน คำนวณโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรครูผู้สอน 299 คน เทียบสัดส่วนหากจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียนได้ดังนี้

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่	35	คน
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง	49	คน
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก	179	คน
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมาก	36	คน

รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 422 คน และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างประชากรในแต่ละขนาดโรงเรียน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม และแบบตรวจสอบเอกสารที่ผู้วิจัย
สร้างขึ้นดังนี้

2.1 แบบสอบถามมี 2 ฉบับคือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนวิชาลูกเสือ

แบบสอบถามแต่ละฉบับมี 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็น
แบบตรวจสอบและแบบเติมคำเหมือนกันทั้ง 2 ฉบับ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรวิชาลูกเสือระดับประถมศึกษา
พุทธศักราช 2528 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบและปลายเปิด

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการแปลงหลักสูตรไปสู่
การสอน และการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตรประกอบด้วย นโยบายในการใช้
หลักสูตร การจัดทำกำหนดการสอน การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร การเตรียมบุคลากร การ
บริหารและบริการหลักสูตร และการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร

ฉบับที่ 2 สำหรับครูผู้สอนวิชาลูกเสือ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการแปลง
หลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียน
การสอนประกอบด้วย การจัดทำกำหนดการสอนและบันทึกการสอน การจัดทำเอกสารประกอบ
หลักสูตร การเตรียมบุคลากร การบริหารและบริการหลักสูตร การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน เทคนิคและวิธีสอน
การวัดและประเมินผลการเรียน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรวิชา
ลูกเสือระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2528 ในด้านการปฏิบัติ ซึ่งจะถามปัญหาแต่ละด้านของ
การใช้หลักสูตรวิชาลูกเสือในตอนที่ 2 ของแต่ละฉบับ

2.2 แบบตรวจสอบเอกสาร เป็นแบบตรวจสอบเอกสารหลักสูตร เอกสารประกอบ
หลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนวิชาลูกเสือระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2528 มีลักษณะเป็น
แบบตรวจสอบและปลายเปิด ซึ่งมุ่งศึกษาในด้านปริมาณและสภาพของวัสดุหลักสูตร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปยังสำนักงานการ
 ประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารและครูผู้สอนในสังกัด และดำเนินการ
 การดังนี้

3.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างและรับกลับคืนด้วยตนเอง

3.2 แบบตรวจสอบเอกสาร ผู้วิจัยเป็นผู้ตรวจสอบและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย

ตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ดำเนินการดังนี้

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์
 โดยใช้ค่าร้อยละ และเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ
 และเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

4.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตร วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ
 และเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบตรวจสอบเอกสาร วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละเป็น
 รายข้อ และเป็นกลุ่ม และเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยจัดลำดับขั้นของการเสนอผลการวิจัยเป็น 5 บทดังนี้
 บทที่ 1 กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย
 ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย วิธี
 ดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

บทที่ 3 กล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัยโดยละเอียด ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการ
 วิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การ
 วิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึงการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบตรวจสอบเอกสาร

บทที่ 5 กล่าวถึงสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ส่วนสุดท้ายเป็น

บรรณานุกรม และภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย